

Володимир Лагодієнко

Одеська національна академія харчових технологій

Наталія Лагодієнко

Миколаївський національний аграрний університет

ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНІВ

Як доводить теорія й практика регіонального менеджменту, проблема міжрегіональних диспропорцій настільки загострилася в останні роки, що постає питання про збереження національної економіки, як господарсько-територіальної цілісності, здатної функціонувати стійко й ефективно в умовах наростання несприятливих внутрішніх і зовнішніх факторів. У зв'язку із цим, представляється актуальним розглядати зміст соціально-економічної безпеки країни, як системної категорії регіонального управління. Така система соціально-економічних показників повинна бути взаємопов'язана в рамках загальної схеми аналізу безпеки держави.

Регіони є суб'єктами економічних відносин з державою і її інститутами, іншими регіонами, підприємствами й населенням. Соціально-економічні функції регіонів обумовлюють їх потреби, які характеризуються певною відтворювальною специфікою, обумовлену комплексом природних, об'єктивних факторів, рівнем економічного розвитку, історичними й культурними традиціями, роллю в суспільному й територіальному поділі праці.

При всьому різноманітті природного, виробничого, фінансового потенціалу сучасної української держави, її економічна безпека, цілісність і соціальна стабільність залежать, у першу чергу, від ступеня регіональної єдності комплексу соціальних благ і здатності господарства кожної з території забезпечити реальне його відтворення й використання для більшої частини населення.

Виникнення й загострення проблеми економічної безпеки обумовлено як об'єктивними, так і суб'єктивними причинами, пов'язаними з ринковою трансформацією економіки України. Проблема кризи відтворювальної структури регіонів є комплексною, тому що охоплює всі аспекти функціонування економіки країни: матеріальне виробництво, фінанси, соціальну сферу, проблеми регіональної економічної асиметрії й регіоналізму, зовнішньоекономічну сферу. У цьому зв'язку необхідний комплексний підхід і вироблення довгострокової стратегії, покликаної забезпечити подолання тривалої кризи й створення передумов швидкого й стійкого соціально-економічного розвитку країни.

Основою міжрегіональних диспропорцій, що представляють загрозу соціально-економічній безпеці, є асиметричність забезпечення регіонів фінансовими ресурсами, відсутність конкурентного державного й регіонального ринків товарів, послуг і факторів виробництва, наростаюча невідповідність цін при реалізації й купівлі продукції сільськогосподарськими підприємствами.

Зниження рівня економічної безпеки в матеріальній сфері економіки відбилася й на основних соціальних показниках. У регіональному аспекті управління по забезпеченню прийняттого рівня соціально-економічної безпеки передбачає:

- скорочення розриву значень основних регіональних соціальних показників;
- наближення значень показників більшості регіонів до середнього державного рівня;
- забезпечення позитивної динаміки основних регіональних соціально-економічних показників;
- підвищення показників відстаючих регіонів до величини, що перевищує сформоване в цей час критичне значення.

Найважливішими показниками соціально-економічної безпеки є величина середньодушових доходів населення, їх співвідношення з величиною прожиткового рівня й частка людей, що мають доходи нижче прожиткового мінімуму. Важливим показником

соціально-економічної безпеки є частка в населенні людей з доходами нижче прожиткового мінімуму. По цьому показнику також спостерігається істотна диференціація регіонів країни.

Наростання проблем соціально-економічної спрямованості в поєднанні із загостренням військово-політичної обстановки на Сході України, на кордоні з Кримом та міжнародних відносин, вимагає формулювання й обґрунтування комплексу першочергових завдань забезпечення соціально-економічної безпеки в регіоні. Особливе місце серед них повинне бути приділене вирішенню найважливішої життєвої проблеми - продовольчому забезпеченню населення, тому що від неї, у значній мірі, залежить нормальна життєдіяльність людей. Мотивація у визначенні джерел доходів здійснюється шляхом створення умов для заохочення або контролю за діяльністю суб'єктів соціально-економічних взаємин у всіх сферах економіки, незалежно від ступеня складності соціально-виробничих відносин.

Розробка стратегії міжрегіональної інтеграції в системі управління розвитком регіональних соціумів стає особливо важливим у теоретичному й практичному відношенні.

При розвиненому ринку міжрегіональні економічні зв'язки мисляться як максимально вільні від різного роду адміністративних бар'єрів, що перешкоджають вільному переміщенню товарів, послуг, капіталу, робочої сили й інтеграції регіональних ринків. У перспективі результатом такої інтеграції повинне ставати формування єдиного, набагато більш однорідного (тобто такого, що виключає різкі контрасти) соціально-економічного простору країни.

Основний оптимальний вектор міжрегіональної інтеграції повинен формуватися в організаційному просторі, що створюється, з одного боку, економічними (ринковими) принципами взаємодії, які дозволяють кожному регіону ефективно контролювати баланс вигід і втрат від інтеграції, а, з іншого, загальною нормативно-ціннісною системою, що забезпечує однаковий підхід регіонів-партнерів до розуміння необхідності й значення інтеграції. Остання настанова фіксує позитивний ефект інтеграції не тільки для всіх взаємодіючих регіонів, але й для України в цілому - підвищення соціально-економічної однорідності простору країни. Подібний баланс «вигідності» й «нормативності» створює оптимальні організаційні умови для розгортання ефективної міжрегіональної інтеграції.

Подальші дослідження слід спрямовувати на пошук форм інтеграційної взаємодії у міжрегіональному соціально-економічному просторі.

Література

1 Адміністративно-територіальний устрій України. Історія. Сучасність. Перспективи : монографія / Куйбіда В.С., Павленко В.П., Яцюк В.А. та ін. – К. : Секретаріат Кабінету Міністрів України, 2009. – 615 с.

2. Вахович І.М. Фінансова політика сталого розвитку регіону: методологія формування та механізми реалізації : монографія // Вахович І.М. – Луцьк, «Надстир'я», 2007 р. – 493 с.

3. Волик С.В. Забезпечення сталого розвитку регіонів засобами державного управління [Текст] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2011-2/.../12.pdf.

4. Герасимчук З.В. Регіональна політика сталого розвитку: теорія, методологія, практика : монографія / Герасимчук З.В. – Луцьк : Надстир'я, 2008. – 528 с. – С. 87, с. 90. 6. Голубець М.А. Концептуальні засади сталого розвитку гірського регіону [Текст] / М.А. Голубець. – Львів : Поллі, 2007. – 288 с.

5. Національна парадигма сталого розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ecos.kiev.ua/Dopovid_nacionalna_paradygma_stalogo_rozvytku.pdf.

6. Національна стратегія розвитку – Україна-2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : new-ukraine.org.ua/projects/112846258.